

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»

Хмельницька гумантарно-педагогічна академія (Україна)

Юго Западний університет «Неофіт Рілські» (Болгарія)

Велікотирновські Університет «Св.Св.Кіріл і Методій» (Болгарія)

Харбінський інженерний університет (Китай)

Міжнародний Незалежний Університет Молдови (ULIM) (Молдова)

УПРАВЛІННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
21 листопада 2025 року*

DOI: <https://doi.org/10.24195/MIE2025>

УДК: 378.11+371.201+658.401.2

У677

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Сакалюк О. О. – завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Ручкіна М. М. – доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Корнешук В. В. – завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка», д.пед.н., професор

Воронова С. В. – завідувач лабораторії якості освіти Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку, к. пед. н.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», протокол №8, від 25 грудня 2025 року.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

Управління та інновації в освіті: досвід, проблеми та перспективи:

У677 збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса 21 листопада 2025 року Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 145 с.

До збірника увійшли матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої управлінню закладами освіти, досвіду, проблемам та перспективам їх розвитку.

Науковці та здобувачі освіти висвітлюють питання щодо управління освітнім процесом в умовах розвитку інноваційного середовища та організаційно-психологічних аспектів менеджменту в освіті.

УДК: 378.11+371.201+658.401.2

© Університет Ушинського, 2025

- безперервність емоційного контакту з дорослим;
- формування стійких прив'язаностей;
- індивідуальну підтримку навчання та розвитку;
- соціалізацію в умовах наближених до звичайної сім'ї.

Водночас на батьків-вихователів покладаються завдання компенсації попередніх травматичних досвідів дітей, корекції порушень розвитку, підтримки здоров'я, сприяння соціальній адаптації.

У відповідь на виклики війни Кабінет Міністрів України ухвалив низку змін, спрямованих на забезпечення захисту дітей. Постанова КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо захисту прав дітей на період надзвичайного або воєнного стану» передбачає:

- можливість тимчасового влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до прийомних сімей та ДБСТ понад звичайні обмеження кількості дітей, але в межах нормативів;
- спрощення процедури встановлення опіки та піклування родичами;
- пріоритетність сімейних форм виховання над інституційним доглядом навіть в умовах надзвичайної ситуації.

На нашу думку ці зміни спрямовані на мінімізацію перебування дітей в інтернатних установах, адже вони не можуть забезпечити повноцінний комплекс потреб дитини, особливо в умовах війни. Окрім того, 26 листопада 2024 року Уряд України затвердив Стратегію забезпечення права кожної дитини на зростання в сімейному оточенні, яка враховує воєнні реалії та визначає ключові цілі до 2028 року та передбачає, що:

- 95% дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, мають виховуватися в сімейних формах;
- зменшення на 30% кількості дітей в інституціях та на 80% – дітей до трьох років;
- збільшення на 30% кількості дітей з інвалідністю та/або з ООП, які отримують послуги у територіальних громадах.

Звісно, окреслена вище стратегія не передбачає негайного закриття всіх інституційних закладів; її ключова мета – спочатку створити умови, за яких діти зможуть залишатися у своїх громадах, отримуючи необхідні послуги, а інституційний догляд поступово втратить потребу.

Отже, військові події в Україні актуалізують питання розширення сімейних форм виховання як найбільш гуманного, ефективного та науково обґрунтованого способу забезпечення прав дітей. Науковий дискурс та нормативні зміни підтверджують потребу у переорієнтації державної політики з інституційних форм догляду на сімейні. Дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, опіка родичів і розвиток послуг у громаді мають стати пріоритетом системи захисту дітей у повоєнній відбудові.

Література

1. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» № 2342-IV від 13 січня 2005 року: станом на 20.01 2018 р.

5. Baula, O., Svyntarenko, D., Liutak, O., Ivantsov, S., Zhydyk, A. (2025). Modeling of National Economy Development in the Context of Ensuring Sustainable Development and Human Capital Progress. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 3(62), 132–143 / URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.62.2025.4773>

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Імран Усеїнов, Україна

Воєнний стан став одним із найсерйозніших викликів для сучасної системи освіти України. Умови постійної небезпеки, вимушених переміщень населення, руйнування інфраструктури та нестабільності ресурсного забезпечення істотно ускладнили функціонування навчальних закладів. За таких обставин традиційні моделі управління виявляються недостатньо ефективними, адже потребують швидкої адаптації, оперативних рішень, посиленої комунікації та мобілізації широкого кола соціальних ресурсів. Саме тому актуалізується роль соціального партнерства – системи взаємодії закладів освіти з органами влади, громадськими організаціями, бізнесом, волонтерськими та міжнародними структурами, батьківською спільнотою.

Соціальне партнерство в умовах війни стає не просто елементом освітнього менеджменту, а необхідною умовою стабільного функціонування шкіл, коледжів та університетів. Воно дозволяє залучати додаткові матеріальні, організаційні та людські ресурси; забезпечувати безпекові потреби учасників освітнього процесу; підтримувати психологічну стійкість дітей і педагогів; створювати нові умови для безперервності навчання – як офлайн, так і онлайн. Крім того, у ситуації підвищеної невизначеності соціальне партнерство допомагає поглибити довіру між учасниками освітнього процесу та забезпечити колективну відповідальність за збереження й розвиток освітнього середовища [1, с.108].

Сучасне розуміння соціального партнерства в умовах воєнного стану суттєво відрізняється від традиційних моделей, які були властиві мирному періоду. Якщо раніше партнерська взаємодія в освіті розглядалася переважно як інструмент підвищення якості освітніх послуг, забезпечення зв'язку між школою і громадою чи підтримки інноваційного розвитку, то війна трансформувала цю категорію у критично важливий механізм виживання та забезпечення безпеки учасників освітнього процесу. В умовах воєнної загрози соціальне партнерство перестало бути додатковим управлінським ресурсом – воно перетворилося на базову умову функціонування освітніх закладів.

Однією з ключових особливостей сучасного підходу є його кризовий характер. Партнерство сьогодні формується не навколо довгострокових

стратегічних цілей, а навколо негайних потреб: організації укриттів, забезпечення доступу до інтернету та обладнання для дистанційного навчання, психологічної підтримки дітей і педагогів, логістики безпечного пересування та стабільної роботи освітніх установ. Освітні заклади, місцеві органи влади, волонтерські організації, бізнес, міжнародні фонди, а також громада змушені об'єднувати зусилля швидко, гнучко та поза формальними процедурами, котрі раніше регулювали подібну взаємодію. Відповідно саме ця динамічність і адаптивність стали новими характеристиками соціального партнерства, зумовленими складними умовами війни [2, с.97].

Інший сучасний підхід полягає саме у зростанні ролі громадянського суспільства. Як відомо до повномасштабної війни соціальне партнерство часто ґрунтувалося на взаємодії «заклад освіти – держава», тоді як роль громадських організацій чи волонтерських об'єднань була допоміжною. Нині саме волонтери, благодійні фонди та місцеві ініціативи стали головними провайдерами матеріальної, фінансової та емоційної підтримки освітніх закладів. Їхня участь підсилює горизонтальні зв'язки, підвищує стійкість освітнього середовища та демонструє нову модель соціальної відповідальності – колективну, спільнотну, засновану на взаємодопомозі.

Паралельно змінюється і зміст партнерства з підприємницьким сектором. Бізнес в умовах війни дедалі частіше бере на себе функції, які традиційно виконувала держава: забезпечує обладнання для дистанційного навчання, підтримує цифрові платформи, сприяє релокації закладів освіти та бере участь у відновленні зруйнованої інфраструктури. Соціальне партнерство, таким чином, виходить за межі формальних угод і набуває рис стратегічної взаємодії, в основі якої – спільна відповідальність за збереження освітнього процесу як критично важливого для країни.

Особливого значення в сучасних підходах набуває безпековий вимір. Партнерство сьогодні спрямоване не лише на навчання, а й на захист дітей і педагогів. Створення безпечних маршрутів до школи, укриттів, психологічних служб, навчання педагогів навичкам кризового менеджменту – все це можливо лише у співпраці з різними соціальними інституціями. Таким чином, безпека стає ключовою функцією соціального партнерства, що раніше не було центральним аспектом цього поняття.

Не менш важливою є його гуманітарна складова. Освітні заклади стають осередками підтримки родин, які втратили житло, пережили окупацію чи зазнали травмуючого досвіду. Соціальні партнери – від міжнародних організацій до місцевих некомерційних державних організацій (НДО) допомагають інтегрувати дітей-переселенців, організовують психологічну реабілітацію та підтримують педагогів, які працюють у надскладних умовах. Завдяки партнерським ініціативам освіта перетворюється не лише на інструмент передачі знань, а й на важливий механізм соціального відновлення [3, С. 1-14].

Загалом сучасні підходи до розуміння соціального партнерства в умовах воєнного стану передбачають його багатовимірність, кризову спрямованість і підвищену значущість для функціонування освітньої системи. Партнерство стає

інструментом, який забезпечує не лише сталість освітнього процесу, а й психологічну стійкість, безпеку та соціальну згуртованість. Дослідження трьох закладів освіти, розташованих у різних регіонах України – Ліцею №12 м. Львова, опорного закладу освіти «Перспектива» м. Дніпра та Одеського ліцею «Академічний» – дозволило виявити різні моделі партнерської взаємодії та їхній вплив на учнів і громаду.

Ліцей №12 у Львові демонструє приклад професійно-орієнтованого партнерства, де ключову роль відіграють локальні ІТ-компанії. Співпраця охоплює практичне навчання, спільні проекти, менторську підтримку та розвиток STEM-компетентностей. Такий підхід показує, що навіть в умовах війни можливо інтегрувати професійні компетенції у шкільну освіту, залучаючи бізнес як активного учасника освітнього процесу. Водночас цей досвід підкреслює важливість безперервної комунікації та адаптивності партнерів до умов непевності та ризику.

Опорний заклад «Перспектива» у Дніпрі виступає прикладом громадсько-волонтерського партнерства, де основну роль відіграє взаємодія з місцевою громадою та волонтерськими організаціями. У період воєнного стану школа стала центром підтримки для учнів та родин, надаючи матеріальну допомогу, психологічні консультації та організовуючи безпечні маршрути до школи. Такий підхід демонструє, що соціальне партнерство здатне бути не лише освітнім інструментом, а й ефективним механізмом соціальної стабільності та колективної відповідальності [4, с.86].

Одеський ліцей «Академічний» ілюструє третій підхід – екологічно та громадянсько орієнтоване партнерство. Співпраця з місцевими екологічними та волонтерськими організаціями дозволяє учням брати участь у проектах громадянської активності, розвивати соціальні компетентності та відповідальність за довкілля. Дана модель підтверджує, що партнерство може не лише забезпечувати безпеку та ресурси, а й формувати цінності, що сприяють сталому розвитку та соціальній згуртованості навіть в умовах кризи.

Проведений нами аналіз свідчить про те, що ефективна організація соціального партнерства під час війни має кілька спільних характеристик: гнучкість, оперативність, орієнтацію на потреби громади та учнів, а також здатність об'єднувати різні соціальні інституції – від бізнесу та громадських організацій до волонтерів і батьків. Водночас різні регіони та профілі шкіл демонструють специфіку реалізації цих підходів: у містах, де присутній розвинений ІТ-сектор, домінує професійне партнерство; у регіонах із високою соціальною активністю громади – громадсько-волонтерська взаємодія; а в умовах підвищеної уваги до формування соціальної свідомості – екологічно-громадянська спрямованість. Незмінним залишається лише одне: партнерство виступає критично важливим інструментом, що забезпечує життєздатність освітніх закладів, розвиток учнівських компетентностей і стабільність шкільних спільнот у складних умовах воєнного часу [5, с.7].

Отже, соціальне партнерство в умовах воєнного стану стає ключовим інструментом ефективного управління закладами освіти, забезпечуючи не лише

безперервність навчального процесу, а й безпеку, психологічну підтримку та соціальну згуртованість учнів і педагогів.

Література

1. Державно-громадське управління закладами загальної середньої освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії: монографія [Електронне видання] /О. М. Онаць, І. В. Саух, Б. Г. Чижевський, Л. М. Попович, А. Ю. Данко. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 225 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-983-484-3-2024-225>
2. Механізми реалізації державно-громадського управління закладами освіти в умовах самоврядування : практ. посіб. [Електронне видання] / Л.М. Калініна, Г.М. Калініна, Н.І. Лісова, І.Ю. Мосякова, В.А. Нідзієва; за наук. ред. проф. Л.М. Калініної. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 124 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-983-486-7-2024-124>
3. Семенов О.М., Вовк М.П. Педагогічне партнерство в умовах воєнних реалій: досвід співпраці Ін-ту педагогічної освіти і освіти дорослих ім. І. Зязюна НАПН України і СумДПУ ім. А.С.Макаренка. *Вісник НАПН України*. 2022. Т. 4, № 2. С. 1–14. DOI: 10.37472/v.naes.2022.4214.
4. Соціально-педагогічне партнерство закладів освіти та соціальних інституцій під час війни: матеріали IV Всеукраїнського круглого столу / За заг. ред. Т. Куниці. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 124 с.
5. Усік А. Розвиток антикризового менеджменту керівників закладів загальної середньої освіти: теоретичний аспект. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/download/vs157/46.pdf/> (дата звернення: 15.11.2025).

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА РОМСЬКИХ ДІТЕЙ У НАВЧАННІ: ЗНАЧЕННЯ РОДИННОГО ТА ШКІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Наталія Черненко, Україна
Ірина Бринза, Україна

Освіта ромських дітей в Україні залишається складним і багатогранним завданням, що потребує системної психолого-педагогічної підтримки. Родинне та шкільне середовище виступають ключовими чинниками, які визначають успішність інтеграції ромських дітей в освітній процес та їхню соціалізацію.

Дослідження українських науковців показують, що сім'я для ромських дітей є основним джерелом цінностей та культурної ідентичності [1; 2; 4]. Проблемою залишається низький рівень освітньої мотивації батьків, що часто призводить до недостатньої підтримки дітей у навчанні. Водночас, проекти громадських організацій (2017–2020 рр.) довели, що залучення батьків до шкільних програм підвищує відвідуваність та успішність ромських учнів [7]. Як зазначає Л. Прохоренко (2021), важливо враховувати психологічні виклики родин у кризових умовах, адже саме вони впливають на здатність сім'ї підтримувати дитину [8].

<i>шкільного віку</i>	
КАРЕТНА Ольга <i>Вплив соціокультурних факторів на розвиток критичного мислення молоді</i>	101
КНЯЖЕВА Ірина <i>Методична культура як умова ефективності професійної діяльності майбутніх викладачів закладів фахової передвищої та вищої освіти</i>	105
ЛЕОНОВА Вероніка <i>Завдання і зміст ознайомлення дітей з українським народознавством у закладах дошкільної освіти</i>	107
ОЛЕНЦЕВИЧ Наталія <i>Штучний інтелект: нові тренди на ринку праці і в освіті</i>	110
РУБАНЕЦЬ Олександра <i>Наукові дослідження та освітній менеджмент</i>	113
СВИНАРЕНКО Дмитро <i>Сучасні тенденції управління конкуренцією за людський капітал</i>	115
УСЕЇНОВ Імран <i>Соціальне партнерство як інструмент управління закладами освіти в умовах воєнного стану</i>	118
ЧЕРНЕНКО Наталія, БРИНЗА Ірина <i>Психолого-педагогічна підтримка ромських дітей у навчанні: значення родинного та шкільного середовища</i>	121
ЧЕРНИХ Даріко <i>Інноваційні підходи до підтримки національної ідентичності в українських секторах шкіл Грузії</i>	126
ЧОРНОМОРДЕНКО Дмитро <i>Свобода і контроль: філософські роздуми про приватність у ХХІ столітті</i>	130
ГАЛІЦАН Ольга <i>Акме-орієнтоване середовище педагогічного університету: інноваційні пошуки та тенденції акмепрофесіогенезу вчителя</i>	133
ШТРЕБЛЄВ Михайло <i>Роль soft skills для становлення вчителя як фасилітатора: сучасні пошуки інноваційних підходів</i>	134